

TEMAT: Czy standard naszego miejsca zamieszkania determinuje nasz los?

AUTORKA: Justyna Kuzar

GRUPA DOCELOWA: Uczniowie i uczennice klas licealnych

PRZEDMIOT: Geografia, poziom podstawowy

ODWOŁANIA DO PODSTAWY PROGRAMOWEJ:

VIII. Przemiany struktur demograficznych i społecznych oraz procesy osadnicze: rozmieszczenie i liczba ludności, przemiany demograficzne, migracje, zróżnicowanie narodowościowe, etniczne i religijne, kręgi kulturowe, sieć osadnicza, procesy urbanizacji, rozwój obszarów wiejskich.

Uczeń/uczennica

- 1) wskazuje obszary koncentracji ludności i małej gęstości zaludnienia oraz określa czynniki i prawidłowości w zakresie rozmieszczenia ludności świata;
- 3) opisuje etapy rozwoju demograficznego ludności na przykładach wybranych krajów świata oraz ocenia konsekwencje eksplozji demograficznej lub regresu demograficznego w wybranych państwach;
- 6) charakteryzuje główne kierunki i przyczyny migracji ludności na świecie;
- 7) dyskutuje na temat skutków wielkich ruchów migracyjnych dla społeczeństw i gospodarki wybranych państw świata, ze szczególnym uwzględnieniem krajów Europy, w tym Polski;
- 8) odróżnia uchodźstwo od migracji ekonomicznej oraz opisuje problemy uchodźców, w tym dzieci, na wybranych przykładach z Europy i innych regionów świata;
- 13) określa główne przyczyny i skutki urbanizacji oraz analizuje zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji na świecie i w Polsce;

CELE W JĘZYKU NAUCZYCIELA I NAUCZYCIELKI

- Uczniowie i uczennice dowiedzą się, czym jest dzielnica nieformalna;
- Uczniowie i uczennice zrozumieją, z jakich przyczyn powstają dzielnice nieformalne (migracje wewnętrzne, zewnętrzne i rola państwa);
- Uczestnikom i uczestniczkom zostaną przybliżone warunki życia w dzielnicach nieformalnych na przykładzie Nairobi;
- Uczniowie i uczennice poznają wagę bezpiecznego miejsca zamieszkania, dostępu do ziemi i ich wpływ na zaspokojenie pozostałych potrzeb;
- Uczniowie i uczennice zrozumieją, że miejsce zamieszkania znacząco wpływa na nasze losy i dostęp do dóbr – nawet w obrębie jednego miasta.

CELE W JĘZYKU UCZNIĄ I UCZENNICY

- Dowiesz się czym jest dzielnica nieformalna;
- Poznasz powody powstawania dzielnic nieformalnych (migracje wewnętrzne, zewnętrzne i rola państwa);
- Zobacysz jak wygląda dzielnica nieformalna w Nairobi;
- Poznasz wartość bezpiecznego miejsca zamieszkania;
- Przekonasz się czy miejsce zamieszkania ma wpływ na nasze losy.

CZAS TRWANIA

45 minut

MATERIAŁY/SPRZĘT

- Rzutnik i prezentacja multimedialna (Załącznik nr 1. Prezentacja „Czy standard naszego miejsca zamieszkania determinuje nasz los?”);
- Karty dla grup (Załącznik nr 2. „Karty dla grup – przyczyny migracji”);
- Karteczki z rolami (Załącznik nr 3: „Przekonaj się”);
- Fragment filmu „Zasługujesz, by wiedzieć”: https://www.youtube.com/watch?v=UREw_DX4vKU, od 6:23 do 10:00 minuty.

PRZEBIEG

KROK 1. URBANIZACJA (5 MINUT)

- Przywitaj uczniów i uczennice i poinformuj o celach warsztatu.
- Odwołaj się, do znanego uczniom i uczennicom na tym etapie edukacji, pojęcia urbanizacji (zob. Materiał pogłębiony dla osoby prowadzącej). Podkreśl, iż dzisiaj skoncentrujecie się na specyficznym dla miast zjawisku na przykładzie Nairobi – stolicy Kenii. Zjawiskiem tym są dzielnice nieformalne.
- Zaprezentuj podstawowe fakty związane z liczbą ludności miast obecnie oraz w przyszłości. (zob. Materiał pogłębiony dla osoby prowadzącej).
- Przedstaw Nairobi w porównaniu do Warszawy. Możesz posłużyć się krótką prezentacją przedstawiającą zdjęcia obu stolic oraz podstawowe dane dotyczące ludności (Załącznik nr 1).
- Zakończ prezentację informacją o liczbie ludności Nairobi i poinformuj, że szacuje się, iż połowa lub 2/3 mieszkańców stolicy żyje w dzielnicach nieformalnych.

Uwaga dla osoby prowadzącej:

- Przedstaw zdjęcia obu stolic, starając się pokazać ich biznesowe i przemysłowe części – raczej skoncentruj się na podobieństwach łączących Warszawę i Nairobi, konfrontuj wyobrażenia o skrajnym ubóstwie kenijskiej stolicy z rzeczywistością (Załącznik nr 1).

KROK 2. CO TO JEST DZIELNICA NIEFORMALNA? (5 MINUT)

- Następnie przedstaw uczniom i uczennice zdjęcia dzielnic nieformalnych z Nairobi (Załącznik nr 1).
- Zaprosz uczniów i uczennice do wspólnej burzy mózgów w poszukiwaniu odpowiedzi na pytania, czym jest dzielnica nieformalna, czym się różni od dzielnicy formalnej oraz czy może słyszeli inne nazwy takich miejsc, które zobaczyli na zdjęciach.

- Pomysły połącz w całość i uzupełnij o 5 cech dzielnic nieformalnych określonych przez UN HABITAT (zob. Materiał pogłębiony dla osoby prowadzącej).

KROK 3. JAKIE SA PRZYCZYNY POWSTANIA DZIELNICY NIEFORMALNEJ? (10 MINUT)

- Zapytaj uczniów i uczennice, czy słyszeli o innych miastach, w których występują dzielnice nieformalne. Uzupełnij ich wypowiedzi. Warto wspomnieć o innych dzielnicach nieformalnych i o tym kim są ich mieszkańcy, co ułatwi wykonanie następnego zadania, jak np. Maharasztra w Indiach, gdzie ludzie znajdują zatrudnienie w rolnictwie, przemyśle chemicznym, elektromaszynowym, tekstylnym oraz metalowym, a slumsy rozrastają się na obrzeżach największych miast oraz Hrabstwo Hidalgo w Teksasie w USA, gdzie mieszka spora liczba imigrantów, którzy przybyli do Stanów Zjednoczonych z Meksyku w poszukiwaniu lepszego życia. Niestety byli to w większości ludzie bez pieniędzy, ludzie których nie było stać na porządne mieszkania (zob. Materiał pogłębiony dla osoby prowadzącej).
- Poinformuj uczniów i uczennice, iż powstanie dzielnic nieformalnych ma związek między innymi z wysokim przyrostem naturalnym oraz z migracjami. Ludzie przybywają do miasta albo z obszarów wiejskich lub z innych krajów. Podziel klasę na 4 grupy. Każda grupa ma za zadanie wypisać na kartce (załącznik nr 2) i przedstawić na forum opracowane przez siebie przyczyny migracji (każda grupa ma inną kategorię). Podkreśli, iż nie chodzi tylko o przyczyny migracji dotyczące ludności Kenii, ale także takie, które mogą dotyczyć całego świata, także Polski.

MIGRACJE ZE WSI DO MIASTA:

- a) Dlaczego ludzie opuszczają wieś? - czynniki „wypychające” ze wsi
- b) Dlaczego ludzie przenoszą się do miasta? - czynniki „przyciągające” do miasta

MIGRACJE MIĘDZYNARODOWE:

- c) W jakich sytuacjach ludzie są zmuszeni do opuszczenia swojego państwa? - migracje wymuszone
 - d) Dlaczego ludzie chcą opuścić własny kraj? - migracje dobrowolne
- Następnie każda z grup przedstawia na forum swoje pomysły. Możesz je uzupełnić o niewymienione czynniki (zob. Materiał pogłębiony dla osoby prowadzącej). Domknij temat migracji międzynarodowych, konkludując, iż czynniki przeplatają i pokrywają się ze sobą jak np. migracje dobrowolne następują często w połączeniu z czynnikami przyciągającymi do miasta itp.
 - Na końcu połącz wszystkie czynniki. Przypnij kartki do tablicy i narysuj wokół nich krąg – zwróć uwagę uczniów i uczennic, iż wszystkie te czynniki wzajemnie się przeplatają i w większości mogą dotyczyć każdego z nas w różnych częściach świata. Z jakiegoś jednak powodu, przybyli do miast ludzie, lądują w dzielnicach nieformalnych. Dlaczego? Sprawdź, czy uczestnicy i uczestniczki warsztatu mają jakieś pomysły. Przedstaw czynniki, które zależne są od polityki państwa.

KROK 4. FILMIK (5 MINUT)

- Przedstaw krótki filmik ilustrujący życie w dzielnicy nieformalnej w Nairobi. Filmik ma za zadanie ukazać życie w dzielnicy nieformalnej i ułatwić podjęcie ról w następującym po filmie ćwiczeniu.

KROK 5. PRZEKONAJ SIĘ (10 MINUT)

- Zaproś uczniów i uczennice do ćwiczenia. Ustaw uczestników i uczestniczki warsztatów na linii startu tyłem do kierunku mety. Każdemu daj karteczkę z opisem postaci, którą na chwilę mogą się stać (Załącznik nr 3). Następnie poproś uczestników i uczestniczki o symboliczne wejście w role – skok o 180° (tak aby teraz byli/były twarzą w kierunku mety). Część to postaci z Warszawy, część mieszkańcy i mieszkanki dzielnicy nieformalnej w Nairobi. Odnieś się do wiedzy z filmiku oraz możesz włączyć slajd, gdzie wymienionych było 5 cech dzielnic nieformalnych.

Następnie czytaj głośno stwierdzenia, które znajdziesz pod opisem tego ćwiczenia. Każda osoba, która może odpowiedzieć „tak” robi 2 kroki do przodu, każda która może powiedzieć „chyba tak” robi jedno krok, jeśli odpowiedź brzmi „nie” stoi w miejscu. Po wykonaniu ćwiczenia poproś uczniów, aby przyjrzeni się swojej pozycji, w porównaniu do pozycji innych i miejsca „startu”

STWIERDZENIA:

- ❖ Masz łatwy dostęp do bieżącej wody, który pozwala Ci na codzienną higienę i przygotowanie posiłku.
- ❖ To czy odrobisz zadanie domowe bądź pouczysz się do sprawdzianu w większości zależy tylko od Ciebie, gdyż masz odpowiednie warunki do nauki jak prąd, przestrzeń i ciszę.
- ❖ W razie choroby możesz skorzystać z bezpłatnej służby zdrowia.
- ❖ Masz łatwy dostęp do Internetu, który pomaga Ci w zdobyciu potrzebnych informacji
- ❖ Czujesz się bezpiecznie w miejscu zamieszkania i nie jest problem wyjść w nocy do pobliskiego sklepu
- ❖ To czy pójdiesz na studia zależy zazwyczaj od Twojej chęci i wyników w nauce
- ❖ Ktoś z twojej rodziny jest właścicielem domu, w którym mieszkasz
- ❖ W przypadku katastrofy naturalnej jak np. powódź, możesz liczyć na pomoc państwa
- ❖ Kiedy państwo decyduje na inwestycję publiczną jaką jest budowa szpitala na terenie, na którym mieszkasz, możesz liczyć na przeprowadzenie z Tobą konsultacji, odpowiednie poinformowanie ze strony władz, alternatywne miejsce zamieszkania zapewnione przez państwo oraz odszkodowania, a także dostęp do pomocy prawnej jeśli jest taka potrzeba.
- ❖ Masz dość obecnych rządów. Uzyskujesz odpowiedni wiek do głosowania i idziesz za głosować na władzę, które reprezentuje Twoje interesy. Jednak, aby głos był ważny musisz podać miejsce, swojego zameldowania.

KROK 6. PODSUMOWANIE ĆWICZENIA I WNIOSKI (10 MINUT)

- Po wykonaniu ćwiczenia poproś uczniów i uczennice, aby rozejrzeli się po klasie, a następnie poproś ich o wyjście z roli – oddanie karteczek z rolami i skok o 180° do pozycji wyjściowej (twarzą do linii startu). Zapytaj jak się czuli stojąc w miejscu oraz idąc do przodu. Zwróć uwagę, na to, że żadne z przeczytanych przez Ciebie stwierdzeń nie było zależne bezpośrednio od ich działań, a niektóre niezależały nawet od ich sytuacji materialnej. Wszystkie jednak wiązały się z ich miejscem zamieszkania. Co im to mówi? Czym jest miejsce zamieszkania? Czy ma ono wpływ na nasze życie? Co nam daje? Czy dom jest tylko dachem nad głową? Powróć jeszcze do filmiku sprzed ćwiczenia. Co zwróciło uwagę uczestników/uczestniczek?

- Na koniec wróć to slajdu tytułowego prezentacji: *Czy standard naszego miejsca zamieszkania determinuje nasz los?* (Załącznik nr 1). Możesz zadać uczniom i uczennicom zadanie domowe polegające na napisaniu krótkiego wypracowania będącego odpowiedzią na to pytanie.

Załącznik nr 1.

Prezentacja „Czy standard naszego miejsca zamieszkania determinuje nasz los?” dołączona do scenariusza.

Załącznik nr 2. „Karty dla grup – przyczyny migracji” dołączone do scenariusza.

I grupa: Dlaczego ludzie opuszczają wieś?

II grupa: Dlaczego ludzie przenoszą się do miasta?

III grupa: W jakich sytuacjach ludzie są zmuszeni do opuszczenia swojego państwa?

IV grupa: Dlaczego ludzie chcą opuścić własny kraj?

Załącznik nr 3. „Przekonaj się!”

Masz 16 lat, jesteś uchodźcą z Somalii i mieszkasz w dzielnicy nieformalnej w Nairobi wraz z rodziną.	Jesteś 15 letnią Kenijką mieszkającą w Nairobi wraz z rodziną. Twój tata pracuje w banku, a mama ma zakład fryzjerski. Mieszkacie w dosyć zamożnej dzielnicy we własnym domu.
Masz 13 lat jesteś uchodźczynią z Sudanu Południowego, mieszkasz w dzielnicy nieformalnej w Nairobi z całą swoją liczną rodziną.	Masz 14 lat, jesteś Kenijczykiem i mieszkasz w stolicy, w domu odziedziczonym po zamożnych rodzicach twojego ojca. Twoi rodzice pracują w znanej gazecie.
Masz 15 lat, przybyłaś z etiopii do Nairobi wraz z rodziną w poszukiwaniu lepszego życia. Mieszkasz z rodziną w dzielnicy nieformalnej.	Masz 13 lat i wraz z rodziną mieszkasz w mieszkaniu po dziadkach na warszawskim Żoliborzu.
Masz 16 lat, do mieszkasz w dzielnicy nieformalnej w Nairobi wraz z dalszą rodziną. Twoi rodzice i rodzeństwo zostali w Sudanie Południowym, a ciebie wysłali do Nairobi, abyś mógł zdobyć wykształcenie.	Masz 14 lat i wraz z rodziną przenieśliście się do warszawy z małej wioski kilka lat temu. Sprzedaliście dom i kupiliście mieszkanie w warszawie.
Masz 13 lat i jesteś urodzoną w dzielnicy nieformalnej w Nairobi Kenijką. Mieszkasz w pokoju wraz z licznym rodzeństwem.	Masz 15 lat i mieszkasz z rodzicami w mieszkaniu na kredyt na warszawskim Mokotowie.

Masz 14 lat i mieszkasz z rodziną w dzielnicy nieformalnej w Nairobi od urodzenia.	Masz 16 lat i mieszkasz z rodzicami, babcią i dziadkiem w domu na warszawskim Muranowie.
Masz 15 lat i urodziłaś się z małej wiosce. Jak miałaś 10 lat wraz z rodziną przeprowadziliście się do stolicy, gdyż praca na roli przestała przynosić zyski. Życie w dzielnicy nieformalnej.	Masz 13 lat i w związku z pracą taty, całą rodziną przenieśliście się ze Słowacji do polski. Mieszkacie w mieszkaniu na warszawskim Bemowie. Twoi rodzice kupili mieszkanie za pieniądze ze sprzedaży domu na Słowacji.
Wraz z rodziną mieszkaliście w małej wiosce. Niestety wasza ziemia została przejęta przez wielką firmę, a wy zostaliście bez niczego. Przenieśliście się do stolicy i mieszkacie w dzielnicy nieformalnej. Masz 14 lat.	Masz 14 lat i mieszkasz w Legionowie koło warszawy w dużym domu. Do szkoły w warszawie zabiera cię autem tata, który jeździ do pracy do warszawy.
Masz 16 lat, w związku z suszą, twoja rodzina nie miała wystarczającej ilości żywności, a na sprzedaż nie zostało zupełnie nic. W poszukiwaniu źródła dochodu przenieśliście się do stolicy, mieszkacie w dzielnicy nieformalnej.	Masz 15 lat i mieszkasz w warszawie. Twoi rodzice pochodzą z Torunia, ale przeprowadzili się do warszawy jak byłaś mała i wzięli kredyt na mieszkania na warszawskiej ochocie.
Masz 13 lat i jesteś z małej kenijskiej wioski, po śmierci twojego ojca, wraz z mamą i rodzeństwem przenieśliście się do miasta, aby mama mogła znaleźć pracę. Mieszkacie w dzielnicy nieformalnej.	Mieszkasz w warszawie i masz 13 lat. Twoja rodzina nie jest bogata, ale macie swoje mieszkanie i starcza na wszystkie potrzeby.
Masz 13 lat, na wsi życie twojej rodziny było bardzo ciężkie, ojciec stracił pracę. Przenieśliście się do Nairobi i mieszkacie w dzielnicy nieformalnej.	Masz 14 lat i mieszkasz w Nairobi w bogatej dzielnicy. Twój tata pracuje w ministerstwie kultury, a mama jest aktorką.
Masz 15 lat i bardzo lubisz się uczyć, mieszkasz w dzielnicy nieformalnej wraz z rodziną od zawsze.	Masz 16 lat mieszkasz we wspólnym domu w Nairobi. Wraz z rodziną pochodzicie z Tanzanii, ale twoi rodzice mają swoją firmę w Kenii.

MATERIAŁ POGŁĘBIONY DLA OSOBY PROWADZĄCEJ

1) MIASTA:

Urbanizacja - proces społ. i kulturowy wyrażający się w rozwoju miast, wzroście ich liczby, powiększaniu obszarów miejskich i udziału ludności miejskiej w całości zaludnienia (bądź udziału ludności żyjącej wg miejskich wzorów).

Urbanizacja jest procesem złożonym, przebiegającym w 4 zasadniczych płaszczyznach: urbanizacja demograficzna polega na przemieszczeniu się ludności ze skupisk wiejskich do miast, koncentracji ludności w miastach i stałym wzroście odsetka mieszkańców miast na danym obszarze; urbanizacja przestrzenna — na zwiększaniu się obszaru miast, powiększaniu ich pojemności (również przez intensyfikację zabudowy), powstawaniu nowych miast i osiedli nieroln. oraz na przekształcaniu innych środowisk mieszkalnych na wzór miejski; urbanizacja ekonomiczna — na stałym wzroście liczby ludności pracującej w zawodach pozaroln. oraz na postępującym różnicowaniu się zaw. tej ludności w stosunku do ludności wykonującej zajęcia roln.;

urbanizacja społeczna wyraża się w przyswojeniu przez przybyszów ze wsi miejskiego stylu życia, a także w przenikaniu miejskich wzorów ekon., społ. i kulturowych na wieś.

Źródło: encyklopedia PWN

Ponad 3 miliardy osób, czyli ponad połowa ludności świata, żyje w miastach

W 2050 roku 70% populacji świata będzie zamieszkiwało miasta

Szacuje się, iż od 2000 do 2030 roku, 95% wzrostu liczby ludności nastąpi na obszarach miejskich krajów słabo rozwiniętych

Źródło: UN Habitat

- 2) Slums to obszar, na którym połowa z gospodarstw domowych, to gospodarstwa o cechach slumsu. Zgodnie z definicją UN-HABITAT, gospodarstwo domowe o cechach slumsu to jednoosobowe lub wieloosobowe gospodarstwo domowe, któremu brakuje jednego lub więcej z następujących elementów:
- Dostęp do czystej wody– poprzez rury wodne doprowadzone do domu lub z publicznego ujęcia wody, studni, odwiertu lub wody deszczowej.
 - Dostęp do urządzeń sanitarnych– toalet podłączonych do kanalizacji lub dostęp do wychodka, który zapewnia również prywatność.
 - Wystarczająca przestrzeń życiowa– nie więcej niż trzy osoby dzielą ten sam pokój.
 - Strukturalna jakość i trwałość– mieszkania muszą mieć bezpieczną strukturę, która jest w stanie chronić mieszkańców od różnych warunków atmosferycznych.
 - Ochrona posiadania– zabezpieczenie przed wysiedleniem z domu bez należytego procesu sądowego

Źródło: UN Habitat

- 3) Niektóre dzielnice nieformalne na świecie:
- Indie - Maharashtra jest jednym z najbardziej uprzemysłowionych stanów indyjskich. Ludzie znajdują tu zatrudnienie w rolnictwie, przemyśle chemicznym, elektromaszynowym, tekstylnym oraz metalowym. Problemem stanu Maharashtra są slumsy rozrastające się na obrzeżach największych miast.
 - Meksyk - Neza-Chalco-Itza to skrót od gmin Nezahualcōyotl, Chalco i Itza, które wchodzi w skład stolicy Meksyku. Te trzy gminy razem, uważane są za największy na świecie mega-slums, w którym na co dzień żyje około 4 miliony osób! Slums rozrósł się w bardzo szybkim tempie z powodu szybkiego wzrostu ludzi przybywających w poszukiwaniu pracy do miasta Meksyk. Mimo wysiłków rządu Meksykańskiego ukierunkowanych na stworzenie bardziej zrównoważonego osiedla, popyt na bardzo tanie mieszkania okazuje się zbyt duży.
 - Stany Zjednoczone - w Hrabstwie Hidalgo w Teksasie, położonym przy granicy z Meksykiem. Mieszka tu spora liczba imigrantów, którzy przybyli do Stanów Zjednoczonych z Meksyku w poszukiwaniu lepszego życia. Niestety byli to w większości ludzie bez pieniędzy, ludzie których nie było stać na porządne mieszkania.
 - Pakistan - Orangi Town to największy, pojedynczy slums w Azji. Szacuje się, że niemal 80% wszystkich mieszkańców slumsu zajmuje się pracą w szarej strefie. Ze względu na brak stabilnych dostaw wody, mieszkańcy Orangi Town zmuszeni są polegać na sobie nawzajem, razem kupując i zamawiając dostawy wody. Ludzie zarabiają dostatecznie dużo pieniędzy na swoje podstawowe potrzeby, jednak za mało by móc sobie pozwolić na mieszkanie lub dom z prawdziwego zdarzenia.
 - Haiti - z populacją składającą się głównie z dzieci i młodych dorosłych, Cité Soleil jest najgęściej zaludnionych zrujnowanym miastem na całym Haiti. Długość życia tutejszych mieszkańców wynosi zaledwie 52 lata. Gangi oraz niemal całkowity brak urzędników sprawiają, że jest to jedno z najniebezpieczniejszych i najbiedniejszych

miejsc w Ameryce Środkowej. Sytuację pogarsza fakt, że w skrajnej biedzie żyje niemal 80% wszystkich mieszkańców Haiti.

- Brazylia - Rocinha to slums położony na stromym zboczu w Rio de Janeiro, jeden z najbardziej znanych slumsów świata. W przeciwieństwie do innych slumsów świata, w których domki budowane są głównie z blachy falistej i desek, slumsy w Rio de Janeiro zbudowane są z twardych materiałów: betonu, cegieł, pustaków itp. Domiki i mieszkania mają dostęp do podstawowych wygód, takich jak woda, kanalizacja i prąd. Niestety dzielnica jest znana z handlarzy narkotyków i korupcji wśród policji.

Źródło: <http://rankingi24.pl/rozne/442-10-najwiekszych-slumsow-swiata.html>

4) CZYNNIKI WYPYCHAJĄCE:

- władza polityczna działająca w miastach, często nie sięga na obszary wiejskie, przeniesienie się do miasta może gwarantować większe bezpieczeństwo
 - niskie dochody z rolnictwa, brak ziem pod uprawę, unowocześnienie rolnictwa. Kryzys żywnościowy.
 - niski poziom życia na wsi – brak wody, niedostateczny poziom usług i inwestycji
 - bezrobocie
 - ucieczka przed konfliktami na tle etnicznym i religijnym
- Degradacja środowiska, klęska żywiołowa

CZYNNIKI PRZYCIĄGAJĄCE:

- możliwość podjęcia pracy
- wyższe dochody
- dostęp do infrastruktury komunalnej – wodociągi, kanalizacja, elektryczność
- dostęp do usług komercyjnych
- dostęp do świadczeń socjalnych – ochrona zdrowia i edukacja
- dążenie do osiągnięcia awansu społecznego

MIGRACJE WYMUSZONE (zew., nakaz lub stan wyjątkowego zagrożenia):

- uchodźcy – ucieczka przed wojną, prześladowaniem na tle etnicznym, religijnym czy politycznym
- klęski ekologiczne jak powodzie czy susze

MIGRACJE DOBROWOLNE:

- bieda i brak perspektyw we własnym kraju
- migracja do miast jako nadzieja na znalezienia zamieszkania i pracy

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE JUŻ PO PRZENIESIENIU SIĘ DO MIASTA:

- wysoki koszt ziemi i usług komunalnych
- apatia ze strony władz do wspomagania nowych mieszkańców miasta
- nadmiernie rygorystyczne normy budowlane i przepisy dotyczące zagospodarowania przestrzeni

*Źródło: Książka „Ku Afryce” Le Monde diplomatique/artystyka

*ZDJĘCIA Z PREZENTACJI:

1. Warszawa (licencja CC0)

<https://pixabay.com/pl/warszawa-skyline-cityscape-996626/>

<https://pixabay.com/pl/warszawa-stare-miasto-zach%C3%B3d-s%C5%82o%C5%84ca-823079/>

2. Nairobi (licencja CC0)

<https://pixabay.com/pl/city-cityscape-panoramyczny-skyline-3149170/>

<https://pixabay.com/pl/nairobi-krajobraz-cityscape-2730268/>

3. Dzielnica nieformalna Mathare, Nairobi

Źródło: Katarzyna Tekień

Ostatnie zdjęcie (domena publiczna): https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Nairobi_Slums.jpg

Dane: powierzchnia, liczba mieszkańców, gęstość zaludnienia (Warszawa i Nairobi) - Wikipedia